

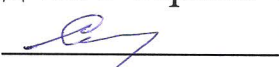
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Кафедра хореографії

Тема: Угорське народне хореографічне мистецтво

Лекція з дисципліни
«Теорія та методика викладання народно-сценічного танцю»
для студентів II курсу факультету фізичного виховання
Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр
Напрямок підготовки – 6.02.02.02. «Хореографія»

Розробила: доцент, канд..наук з
фіз..вих і спорту Пугач Н.В.
Допрацював: викладач Бойко А.Б.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
на засіданні кафедри хореографії
Протокол № 1 від «29» серпня 2014 р.
Зав. каф. доцент Сосіна В.Ю.

Львів – 2014 р.

План лекції.

Вступ.

1. Характерні риси угорських народних танців.
2. Робота тіла при виконання угорського народного танцю:
 - позиції рук;
 - положення рук та корпусу у парних танцях;
 - корпус і голова.
3. Основні танцювальні рухи угорських танців

Література.

ВСТУП

Фольклор Угорщини — пісні, музика, танці — відтворюють невичерпне багатство духовної культури народу відбивають у художній формі його побут звичаї святкові традиції його радощі й турботи. Найбільш поширеним на початку Минулого століття був стиль вербункош, який бере початок від народних оркестрів сіл і міст Угорщини. Стиль вербункош в інструментально-танцювальній музиці створився ще наприкінці XVIII століття, об'єднавши в собі віденські, італійські, слов'янські та балканські елементи. Мелодії вербункоша викликають ефект завдяки віртуозним імпровізаціям виконавців. Слово вербункош походить від вербування солдатів (проводжати солдатів музикою і танцями).

Вербункош став основою трохи пізнішого стилю — чардашу, який розвинувся від нього. За своєю формою (музичною і танцювальною) чардаш складається з двох частин: повільної і швидкої. Повільну частину виконують стримано (вербункош), а далі вона переходить у карколомний, стрімкий, запальний чардаш.

1. Характерні риси угорських народних танців.

Чардаш — найпопулярніший парний танець, створений лише у XIX столітті. Будується він на основному кроці: крок праворуч, крок ліворуч або два кроки праворуч, два кроки ліворуч.

Пари танцюристів беруть одне одного за талію або за плечі.

Назву танцю кожне село давало по-своєму: дарудебеге, кукош, буктатош, мартогатог тощо. Але всі вони — місцеві різновиди загальнонаціонального угорського парного танцю — чардаш. Характерні мелодії вербункоша надихали багатьох композиторів Європи. Найяскравіше тут проявив свій талант Ференц Ліст. Його рапсодії беруть свій початок від угорських народних мелодій циганських оркестрів.

Циганські народні оркестри, що створилися у містах і селах, відрізняються один від одного репертуаром і манерою виконання. Міські оркестри грають музику, стилізовану та народну; селянські ж оркестри — справжні народні мелодії. Швидкий, запальний темп музики, надзвичайна насиченість звучання максимальне використання окремих інструментів дають блискучі можливості дня розвитку танцю.

Найпоширенішими танцями можна вважати такі, як „Збирання винограду”, Танець з пляшками”, „Посиденьки” та багато інших.

„Збирання винограду” — це танець, по виконувався під час великого свята в угорському селі, коли влаштовувалися веселі, жартівливі проходки. Широко відомі весільні танці.

“Танець з пляшками” — жіночий танець. Найспритнішою танцюристкою вважалася та з дівчат, яка краще за всіх, танцюючи, утримає на голові пляшку. Виник цей танець, напевне, із звичаю жінок носити на голові кошики, вузли тощо, тримаючи їх у рівновазі.

“Вербункош” — чоловічий танець має багато різновидів. Танець із шпорами виконується з прискоренням темпу і бряжчанням шпор. Вербункошу притаманна віртуозність рухів, акробатична спритність танцюриста.

„Посиденьки” — розгорнута композиція з кількох танців. У давнину зимовими вечорами сільська молодь збиралася на вечорниці (посиденьки). Співаючи, жінки пряли лляні або шовкові нитки. З появою юнаків починалися жарти, ігри, танці, наприклад, танці з лавками, з конякою, танець юнаків у масках тощо.

„Сватання” — танцювальна композиція, яка відтворює обряд заручин. Беруть участь: наречений, наречена, дружки, подруги.

„Стрічка” — старовинний танець, що змальовує давній звичай: проводжаючи юнаків у солдати, дівчата пришпилювали їм на капелюхи стрічки.

“Танець чабанів” — змагання у спритності та силі серед юнаків.

До речі, цигани Угорщини зберегли багато своїх танців, які мають відмінні риси не схожі з танцями іспанських або російських циган.

2. Робота тіла при виконання угорського народного танцю:

У XIX столітті угорський танець був дуже поширеним і балетмейстери із задоволенням використовували його у своїх балетах. У манері й техніці виконання угорських танців у балетах того часу виявляються риси стилістичної обробки. При цьому танець втрачав свої характерні народні риси, доповнюючись рухами класичного танцю. Поступово угорський танець віддалявся від своїх народних першоджерел, стаючи все більше рафінованим салонно-аристократичним. Але твори великих балетмейстерів минулого століття увійшли у золотий фонд хореографічного мистецтва і стали основою професіонального академічного характерного танцю. На їх манері виховувалося і виховується багато поколінь танцюристів, відпрацьовуючи благородну манеру виконання і високу техніку танцю.

В угорських танцях яскраво вирізняється манера рук академічних і народних рухів. Якщо в академічному танці руки мають три позиції класичного танцю характерною рисою їх рухів є широта жесту, фіксація положення рук, гордовите відкривання і закривання, то в народному танці руки діють вільніше і підкресленіше, відтінюючи настрій, закладений у музиці й хореографії. Танцюрист може підкинути руки вгору або опустити вниз, м'яко відкрити в сторони або акцентувати щиглями рухи ніг. Жіночим танцям рухи рук надають м'якості, широти, плавності й завжди акцентують рухи корпусу й ніг, швидко змінюючи їх напрям і положення.

У чоловічих танцях руки сильніші й рвучкіші; їх підносять у третю позицію, розкривають у сторони, сильно згинають у ліктях, закривають на грудях тощо. Чоловічому танцю притаманні різкі переходи з положення в положення; різноманітні підскоки, присідання, ключі, повороти поєднуються з плескачами у долоні або по нозі, корпусі, грудях, плечу, по халявах тощо.

У парних танцях руки мають свої характерні положення, встановлені відповідно до специфіки танцю або руху.

Позиції рук

Вихідна або підготовча позиція: руки опустити вздовж корпуса; кисті повернути долонями до себе.

Перша позиція: руки піднести поперед себе на рівень діафрагми; кисті повернути долонями вгору.

Друга позиція: руки широко розведені в сторони; лікті злегка зігнуті й провисають вниз; кисті підняті ледь угору, пальці вільно підібрані.

Третя позиція: руки піднести вгору над головою; кисті відкинути, пальці підібрати.

Положення рук

Перше положення. Руки, зігнуті в ліктях, лежать долонями на талії, сильно спираючись на стегна: лікті спрямовані вперед.

Друге положення. Руки схрестити на грудях; лікті відвести від корпуса і спрямувати в сторони; кисті покласти на протилежні руки, ледь вище ліктя.

Третє положення. Руку покласти на талію; другу — відвести вбік, трохи вище другої позиції; кисть повернути долонею вгору; пальці відкрити; голову піднести і повернути до плеча тієї руки, що покладена на талію.

Четверте положення. Руку покласти на талію; другу — припустити долонею до потилиці, наче притримуючи шапку; лікоть спрямувати вперед.

П'яте положення. Руки зігнуті в ліктях, покласти на талію ззаду корпуса тильною частиною від ліктя до кисті.

Положення рук у парі

Шосте положення. Виконавці стоять обличчям одне до одного; руки юнака на стегнах; руки дівчини в партнера на плечах.

Сьоме положення. Виконавці стоять поруч, обличчям одне до одного; руками юнак притримує дівчину за талію. Руки дівчини на плечах партнера.

Восьме положення. Виконавці стоять поруч, обличчям одне до одного, тримаючись за руки, витягнуті майже на всю довжину.

Дев'яте положення. Виконавці стоять поруч, лівим плечем одне до одного; лівою рукою юнак притримує дівчину за талію, ліву руку дівчина кладе на праве плече партнера; праві руки відвести вбік або притиснути до потилиці.

Десяте положення. Дівчина стоїть попереду спиною до юнака; праву руку піднести вгору, в третю позицію; юнак правою рукою притримує праву руку партнерки; ліві руки в обох відведені в сторони або притиснути до стегна.

Одинадцятье положення. Дівчина стоїть попереду спиною до юнака; руки закриті на талії; юнак руками притримує руки партнерки, поклавши їх на зап'ястя дівчини. Обом корпус відкинути: партнер ніби зазирає на дівчину.

Дванадцятье положення. Виконавці стоять обличчям одне до одного, правими плечима на відстані витягнутої руки, поклавши долоні правих рук на праве плече одне одному (або долоні лівих рук на ліве плече).

Руки рук

Рух № 1. Хвилеподібне відкривання рук в академічних танцях.

Вихідне положення – третя позиція ніг, права нога попереду. Руки у підготовчій позиції. Музичний розмір – 4/4.

На „раз” – притупивши всією ступенею правої ноги за третьою позицією і одночасно поклавши ліву руку на талію, праву провести у першу позицію і, нахиливши корпус убік ліворуч лівим плечем вперед, повернути голову до лівого плеча.

На „два” – пауза (фіксація пози).

На „три” – хвилеподібним рухом ліктя й кисті розкрити праву руку вбік трохи вище другої позиції, одночасно, закінчуючи рух різким кидком кисті вгору і акцентуючи підборіддям, притупити всією ступнею правої ноги за третьою позицією і, відкинувши корпус праворуч, повернути голову ліворуч.

На „чотири” – пауза (фіксація пози).

Рух можна виконувати з поворотом голови в бік розкритої руки. Тоді корпус відкидають від розкритої руки. Цей рух можна виконувати також обома руками одночасно. Тоді руками роблять хвилеподібний рух, відкриваючи їх у сторони одночасно, але закінчують його на різних рівнях: одна рука повинна бути вище, друга – нижче. Голову повертають у бік руки, що відкрита нижче, а корпус – від неї.

Рух № 2. Зупинка з оплеском.

Виконується як перший рух, але на „раз” – разом з притупуванням правою ногою роблять оплеск долонями за першою позицією, а потім – хвилеподібний рух руками в сторони, який закінчують різним кидком обох кистей угору і приступом правою ногою за третьою позицією „три”.

Рух № 3. (жіночий, з народного чардашу).

Вихідне положення – третя позиція рук; руки повернути кистями вгору, пальці ледь зігнути. Музичний розмір – 2\4.

На „раз” – провести праву руку кистю вперед праворуч; одночасно, подавши праве плече вперед, провести ліву руку кистю назад ліворуч і повернути голову праворуч

На „і” повернути рухи у вихідне положення.

На „два” - повторити рухи, що виконувалися на „раз”.

На „і”- пауза (фіксація пози).

На наступній такт рух кистей продовжують у протилежний бік: ліву кисть проводять уперед ліворуч, праву — назад праворуч. Ліве плече подають уперед, голову повертають ліворуч. Цей рух звичайно виконують з кроком і приставкою у тому ж ритмічному малюнку. Повторюють близько восьми разів на місці або у повороті.

Рух № 4. Переведення рук з третьої позиції в другу.

Вихідне положення — третя позиція рук. Музичний розмір — 2/4.

На “раз” — залишивши ліву руку в третій позиції праву — провести в другу позицію, ліктем униз, вільно акцентуючи кистями рук.

На “два — повторний акцент кистями. На наступний такт рухи рук змінюються.

Рух може бути різноманітним, залежно від руху ніг.

Рухи корпусу і голови

В угорському жіночому повільному танці корпус повертають одним або другим плечем, ніби зазираючи через нього назад або нахилиючись убік. Постава гордовита, підтягнута. У швидких танцях плечі повертаються, не втрачаючи плавності та жіночності.

В угорському чоловічому танці рухи корпусу ширші й вільніші. Корпус підтягнутий, танцюрист підкреслено легко повертається праворуч або ліворуч, нахилиючись у сторони. На високих стрибках або випадах на коліно відхиляється назад, а під час плескачів по халявах пригинається до підлоги у момент присідання.

У повільних танцях рухи рук і корпусу супроводжують рухами голови, повільно повертаючись із боку в бік, нахилиючись вперед, зводячись відповідно до характеру ходи. У швидких танцях різко змінюють положення голови весело стріпують нею, з типовим темпераментним струшуванням із боку в бік.

3. Основні танцювальні рухи угорських танців

Голубці (боказо)

Торкаючись вправ „голубці” та *sabriele*, слід визначити відмінність між ними, тому що в обох руках — удар ступнею однієї ноги по другій. Умовимося, по голубцями називаються рухи, які закачуються на обидві ноги після удару, незалежно від того, будуть ці удари виконані на стрибку чи без нього. *Sabriele* — рухи, які виконують лише на стрибках, і удари ноги об ногу роблять після того, як одна нога винесена в повітря, а приземлення після стрибка роблять на одну ногу.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Антипова І.М. Дозвольте запросити // Соціалістичне культура.,1974. - № 8.
2. Бондаренко Л.А. Методика хореографічної роботи в школі, К., «Музична Україна», 1980, 1991.
3. Ваганова А. Основы классического танца. — М. — А., 1963
4. Голдрич О.С. Методика викладання хореографії, Львів, 2006.
5. Гуменюк А. Народне хореографічне мистецтво України. – К.: Видавництво АН УРСР, 1963.
6. Зайдев Е. Основи народно-сценічного танцю, - К.: «Мистецтво», 1976.
7. Захаров Д. Записки балетмейстера - М, 1976.
8. Збірник музичних вправ, ігор і танців «Зірочка». - К: К.: «Мистецтво», 1974.
9. Копильчак О. Вартовник В. Навчальна програма з українського народно-сценічного танцю школи народного танцю «Серпанок».
10. Колногузенко Б. Н. Методика роботи з хореографічним колективом. Харків. ХДАК. 2004.
11. Кривохижа А.М. Гармонія танцю: Навчально-методичний посібник з викладання курсу «Мистецтво балетмейстера» для хореографічних відділень педагогічних університетів. Кіровоград. 2006.
12. Курбет В., Мардарь М., Молдавские народные танцы, - Кишинев, 1969
13. Танці Волині. — К., «Мистецтво», 1973
14. Ткаченко Т. Народний танець. - М., «Мистецтво» 1967.
15. Українські народні танці. Упорядник А. Гуменюк. – К., В-во АН УРСР, 1962.
16. Чміль В.А. Танці запорізького краю в обробці З. Сизоненка. – Мелітополь: ООО «Видавничий будинок МВД», 2005.